

Dôvodová správa

k bodu programu: **Návrh na vyhlásenie pamätihodností mesta Banská Bystrica a zápis do Zoznamu pamätihodností mesta.**

- I. Komisia pre pamätihodnosti mesta Banská Bystrica ako odborný poradný a iniciatívny orgán mesta pre zásadné otázky ochrany pamätihodností mesta od roku 2011 na svojich zasadnutiach posudzuje návrhy fyzických a právnických osôb a odbornej verejnosti na zápis do evidencie pamätihodností mesta z odborného a vecného hľadiska. V roku 2011 MsZ v Banskej Bystrici Uznesením č. 311/2011 schválilo vyhlásenie za pamätihodnosti mesta a ich zápis :

do registra nehmotných pamätihodností : Medený Hámor, Banskobystrický pochod, Znelku Slobodného slovenského vysielacza, vydávanie periodika Staré noviny liteního umění, Banické povstanie 1525-26, udelenie mestských privilégií, návšteva Jána Pavla II., ďalej osobnosti: A. Anderle, kráľ Belo IV., J. Bakoss, M. Bel, P. Bielik, J. Botto, J. Cesnak, J. Cikker, J. D. Matejovie, J. Egry, V. F. Bystrý, J. Flaché, S. Libay, J. Golian, P. Hruz, L. Hudec, J. Kohút, M. Kováč, J. Krébes, K. Kuzmány, M. Königsberger, A. Matuška, C. O. Moller, J. Móry, Š. Moyses, J. Murgaš, D. Petelen, B. Poničanová, A. Sakáč, L. Sára, A. Schönfeld, D. Skutecký, A. Sládkovič, T. Stadler, S. Stračina, A. Škrábik, A. Stollman, J. G. Tajovský, T. Vansová, R. Viest, K. A. Zipser, G. K. Zechenter Laskomerský,

do registra hmotných pamätihodností: hrobku rodiny Holeschovcov, fontánu na námestí SNP, zvonice (Rudlová, Skubín, Kremnička, Sásová), pamätný kameň J. D. Matejovie, tabuľky s nápisom Provereno min net, keramické reliéfy na domoch na Fončorde, mohylu k 1. svetovej vojne v Majeri, pamätnú tabuľku osadenú pri návšteve arcikniežaťa F. Karla, sochu pápeža J. Pavla II., súsošie Š. Moyses a K. Kuzmányho, tabuľku s označením výšky vody pri povodni r. 1813, industriálne objekty: regulátor vody na Bystričke, komín na Hornej ul., urbanistické celky: stará Fončorda, Fortnička, sídlisko Prednádražie, Štadlerovo nábrežie, prírodné priestory: medokýš pod starou nemocnicou i na Štiavničkách, ľaliovník v evanjelickom cintoríne, Urpín a park pod Pamätníkom SNP ako i budovu Stredoslovenskej energetiky a. s., Železničnej stanice, Stredoslovenského ústavu srdcových a cievnych chorôb, Ekonomickej fakulty UMB, pobočky Slovenskej sporiteľne, Pošty, budovu bývalej ZŠ Š. Moyses, ZŠ Slobodného slovenského vysielacza, SPŠ stavebnej.

V roku 2012 MsZ v Banskej Bystrici Uznesením č. 705/2012 schválilo vyhlásenie nasledovných pamätihodností mesta a ich zápis:

do registra nehmotných pamätihodností : Filip Machold I.,II.,III.

do registra hmotných pamätihodností : viadukt železnice pod Jesenským vrškom, zvonice v Majeri, Rakytovciach, Senici a Kostiviarskej, tabuľku označujúcu výšku vody pri povodni v roku 1974, prameň a tok Bystrice, lipu pri evanjelickej fare v Radvani, PT Imrichovi Ďuricovi a PT nespravodlivo odsúdeným

V roku 2013 MsZ v Banskej Bystrici Uznesením č. 1189/2013 schválilo vyhlásenie nasledovných pamätihodností mesta a ich zápis:

do registra nehmotných pamätihodností : Jakub Pribicer, Karol Ľudovít Libay, Jozef Feranec, Mons. ThDr. h.c., Zdenko Mikula, Šimon Jurovský, Ján Levoslav Bella, Tibor Andrašovan dr.h.c., Emil Karvaš, Marta Chaviva Reik, Ondrej, Veit Mühlstein, Vilam Paulíny, Karol Ivan Kiszely, Príslovie Za živa v Bystrici, po smrti v nebi, rodina Herritzovcov – pivovarnícka dinastia, Erb mesta Banská Bystrica, Thurzovsko - fugerovská

spoločnosť, Návšteva princov Jozefa, Leopolda a ich švagra vojvodu Alberta Tešínskeho v lete 1764

do registra hmotných pamätihodností : priemyselný objekt starého pivovaru, miesto Banskobystrických horných hrablí.

V roku 2014 MsZ v Banskej Bystrici Uznesením č. 1536/2014 z 28.10.2014 schválilo na zápis do Zoznamu hmotných pamätihodností mesta Banská Bystrica hrob rodiny Bárczyovcov a nehmotných pamätihodností *Vás je ako Sásovänov* (príslovie), Jozef Opletal (osobnosť), bývalý parčík kráľovnej Alžbety a skoky na lyžiach v Banskej Bystrici (ako udalosti).

V roku 2015 Komisia pre pamätihodnosti mesta Banská Bystrica odporučila Uznesením č. 1/2015 ďalší sumár námetov (hnutelných a nehnuteľných vecí, ktoré nie sú zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu Slovenskej republiky, ale ktoré majú pre mesto svoju historickú, architektonickú, urbanistickú, krajinnú, kultúrnu, výtvarnú, umeleckoremeselnú, spoločenskú, vedeckú alebo technickú hodnotu) na vyhlásenie za pamätihodnosti: príloha č. 1. a navrhuje vyňať zo Zoznamu pamätihodností budovu Stredoslovenskej energetiky a. s., zaradenú v registri hmotných nehnuteľných pamätihodností, prijatú Uznesením č. 311/2011 MsZ v B. Bystrici, z dôvodu, že sa stala Národnou kultúrnou pamiatkou.

Odporúčenie Komisie pre pamätihodnosti mesta prerokuje Komisia pre kultúru, mestskú kroniku a ZPOZ 11. 01. 2016. Vzhľadom na termín zasadnutia komisie bude odporúčenie komisie vo forme uznesenia dodané MsR v tlačenej forme pred jej rokovaním dňa 12. 01. 2016.

- II. Návrh evidencie pamätihodností mesta je tvorený v súlade so zákonom 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu a Metodickéj inštrukcie pre potreby obecných samospráv Ministerstva kultúry SR a Pamiatkového úradu SR. Všeobecne záväzné nariadenie Mesta Banská Bystrica č. 4/2010 o evidencii pamätihodností mesta upravuje spôsob utvorenia a odborného vedenia evidencie pamätihodností a určuje podmienky výberu a zápisu do Zoznamu pamätihodností mesta. Cieľom je vyhlásiť pamätihodnosti mesta a schváliť ich evidenciu v záujme ochrany ich kultúrno-historickej hodnoty, zachovanie a zlepšenie ich stavu pre budúce generácie.

Konanie o vyhlásení a zápise pamätihodností mesta do Zoznamu pamätihodností mesta je proces činností, začínajúci podaním návrhu na zápis a končiaci zapísaním resp. nezapísaním do Zoznamu pamätihodností mesta.

O pridelovaní príspevkov vlastníkom na záchranu a obnovu pamätihodností a kultúrnych pamiatok, nachádzajúcich sa na území mesta rozhodujú orgány mesta v zmysle Všeobecne záväzného nariadenia Mesta Banská Bystrica č. 10/2015 o poskytovaní dotácií z rozpočtu Mesta Banská Bystrica.

V súlade s § 14 ods. 3 zákona č. 49/ 2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu môže obec vytvárať zdroje na príspevky vlastníkom na záchranu a obnovu kultúrnych pamiatok nachádzajúcich sa na území mesta. V zmysle § 4 ods. 1.4. VZN č. 4/2010 o evidencii pamätihodností mesta Banská Bystrica by mali tvoriť zdroje na príspevky vlastníkom na kalendárny rok z rozpočtu Mesta Banská Bystrica minimálne 50 tisíc eur.

Doložka zlučiteľnosti s PHSR :

Opatrenie 5.1.1. Rekonštruovať, opraviť a udržiavať kultúrne pamiatky, umelecké diela vo verejnom priestore a vojnové hroby

Aktivita 5.1.2.2 Zrealizovať popisovanie a vyhlasovanie pamätihodností mesta za účelom ich prezentácie, starostlivosti a zachovania

- III. Návrh na vyhlásenie pamätihodností mesta Banská Bystrica a zápis do Zoznamu pamätihodností mesta je členený v zmysle §6 ods.3 VZN Mesta Banská Bystrica č. 4/2010 o evidencii pamätihodností mesta do registrov.

Zoznam pamätihodností mesta Banská Bystrica je otvorený materiál. Komisia pre pamätihodnosti mesta pravidelne posudzuje na základe nových skutočností návrhy na zápis

(prípadne zrušenie zápisu) na základe podnetov laickej a odbornej verejnosti.

Tvorba evidencie a Zoznamu pamätihodností mesta je zameraná na identifikáciu, výskum, evidenciu, zachovanie, obnovu, reštaurovanie, regeneráciu, využívanie a prezentáciu pamätihodností mesta, v budúcnosti umožní vytvárať ponuku a štruktúru produktov poznávacieho cestovného ruchu a začleniť ju do ponuky regionálnych a nadregionálnych národno-poznávacích trás a okruhov.

- IV. Finančné prostriedky určené na obnovu a ochranu pamiatok sa rozpočtujú v Programovom rozpočte Mesta Banská Bystrica. Pre rok 2016 boli schválené finančné prostriedky v programe 12 - Kultúra, v podprograme 4 - Oprava pamiatkových objektov a umeleckých diel, popis pamätihodností a v podprograme 5 - Príspevky na údržbu pamiatkových objektov.